

Bəli, "yeraltı dünya" saydığım və əsl həqiqətdə elə, möcüzəli bir aləm olan "Duzdağı" mərkəzindən çox xoş bir təəs-süratla ayrılıb maşına yaxınlaşıram. Və sürücünün gözlerindən oxuyuram ki, onun çox da gəzməyə həvəsi yoxdu. Çünki bir gün öncə axşam qonaqları olacağını söyləmişdi. Necə deyirlər, arifə bir işarə vurmuşdu. Ona görə digər görməli yerləri gəzmək fikrimdən daşınmalı oldum və üzümə baxan sürücüyə "şəhərə gedək" dedim...

Yolüstü diqqətimi çəkən qarpız, yemiş topaları bir anlıq içimdə bir istək yaratdı. Məşhur Sabirabad qarpızından sonra Naxçıvan qarpızının, yemişinin dadına baxmaq mənə pis olmazdı. Sürücüdən xahiş edirəm, maşını yolun kənarına çəkir. Düşüb qarpız, yemiş satan oğlana yaxınlaşıırıq. Qiymətlər çox da baha deyil. Ondən bir qarpız, bir yemiş çəkməsini xahiş edirəm. Bu işdə sürücü də ona köməklik göstərir. Onun fikrincə qarpızın, yemişin ən yaxşısını seçib alırıq. Otele dönürük. Qarpız, yemişi otağa qaldırıram. Əl-üzümü yuyub pəncərə önündə dayanıram. Axşama, yəni günün sonuna təqribən iki saat vaxt qalır. Bu iki saatı gəzmək olardı. Amma neyləyim ki, belə alındı. Bu düşüncələr içərisində öz-özümə qərar verdim ki, elə buradaca gördüklərimin, duyduqlarımın qeydlərini aparım. Şəhərə qağıdanda işim asan olsun. Kağız-qələm götürdüm. Bugünkü təəssüratımın qeydlərini yazmaq istədim Alınmadı!

Çünki Batabata qalxanda keçib getdiyim yol mənə doğulduğum kəndin yolunu, say-sız-hesabsız gediş-gəlişim olan Şuşa dola-malarını xatırlatdı. Xəyalım bir anlıq o yerlərə uçub getdi. Özüm də bilmədən Batabat yolu ilə Şuşa dolaylarının, həmçinin kəndimin yolunun bir paralelləşdirdim. Nə qədər də bir-birinə oxşayırdı. Özümdən asılı olma-dan içimdən bir dua gəldi: Allah bizə rəhm etsin! Heç vaxt Batabata gedən yolla düş-mən, eləcə də namərd bir kimsə gəlib keç-məsin! Şuşa dolaylarının taleyi, kəndimin yolunun aqibəti bu yerlərdə yaşanmasın!

**Bir küskün ürəklə çıxmışdım yola
Kirpiyim nəm çəkdi, şəhdən ağladım
Küləyi qoymurdum saçımı yola -
Burdasa bir xəlif mehdən ağladım**

**Yuxuda gördükçə əsir kəndimi
Zaman bağlayırdı bərə-bəndimi
Əlincə dikəlti sınıq qəddimi -
İçimdən perikən "ehh"dən ağladım!**

**Edib ürəyimin ziyarətini
Daddım Zorbulağın bal - şərbətini!
Hər kəsin məhəbbət, var sərvətini -
Alıb, bir ömürlük behdən ağladım!..**

Öz duama özüm "amin" dedim. Və onu da xatırladım ki, bəzən rayon qəzetində işlə-yəndə işdən gec çıxıb avtobusu "qaçıranda" kəndə 17 kilometrlik yolun çox böyük hisse-

Batabata gəlmişəm

Hələlik sonuncu yazı

sini, bəzən də lap sonacan o qədər piyada getmişəm ki, ona görə də hər kol, hər daş mənə əzizdi. Batabatda göl kənarında gəzib-dolaşanda da, üzü Dərələyəzə tərəf dir-maşıb baxanda da mən eyni hissləri yaşa-mışdım. İndi otel otağında qeydlərimi yazmaq istəyəndə də həmin hissləri təkrar ya-şadım Yox, yaza bilmirəm! Durub şəhərə düşürəm. Gəzə-gəzə oteldən üzü aşağı, yəni istirahət parkına tərəf gedirəm. Şəhərin içərisindəki səliqə-səhmanın bərəsində tək-rar heç nə demək fikrində deyiləm. Sadəcə, burada rastlaşdığım bir məqamı xüsusi ola-raq vurğulamalıyam. O da sürücü və piyada mədəniyyəti. Təsəvvür edin ki, piyadaların demək olar ki, hamısı yolu, onlar üçün işarə-lənmiş yerdən keçirlər. Sürücülər yolu keç-mək istəyəndə piyadaları görəndə 20-30 metr-likdən maşını əyləməyə başlayırlar. İnanın ki, həmin məqamda özümdən asılı olmadan dedim:

- Gözünə dönüm Bakı, indi maşınlar nə şütüyərdi burda, piyada da güclə qaçıb canı-nı qurtarardı... Siqnal səsləri də ki, cürbəcür Nə isə

Parka tərəf keçirəm. Adamlar iki bir, üç bir oturmaqlarda əyləşiblər. Və yaxud kim-lərsə gəzişir. Uşaqlar da öz əməllərindədi. Onların təbəssümü, gülüşü elə Bakıdakı ki-midi. Çünki uşaqlar hər yerdə eynidi - şən, dəcəl, sevmli. Amma yaşılılar bir az fərqlidi-lər. Bilirsiniz nədə? Yəni, mən burda ucadan danışan, başqasına öz səsiylə, davranışıyla problem yaradan bir kimsəyə rast gəlmə-dim. Hamı normal şəkildə söhbətini edir, hətta deyib-gülür də. Bu, artıq insanın özü-nün özünə hörməti. Mən belə başa düş-düm. Ona görə boş oturmaqların birində əy-ləşib siqaret çıxardım, yandırdım. Və gör-düm ki, ətrafdakılar mənə bir az qəribə bax-

dılar. Öncə öz-özümə diqqət yetirdim. Bir-dən başa düşdüm ki, əyləşdiyim oturmağın yanında zibil qabı yoxdu. Ayağa qalxıb zibil qabı qoyulmuş yere yaxınlaşıb siqareti orda çəkdim. Bu həmin baxışların mənə iradı idi. Yəni, ictimai qınaqdan dərslərdim və parkı gəzib-dolaşmaqda olduğum məqamda bir şey də mənə üçün maraqlı oldu. O da bu-rada göstərilən mədəni xidmət idi. Adətən uşaqlar istirahət parkında, əyləncə yerlərin-də meyvədən, şirniyyatdan istifadə edirlər.

Burda da var idi. Amma valideynlər uşaqlar-ını gözəndən qaçırmırdılar. Elə uşaqlar da va-lideynləri anlayırdı. Ona görə də atmaq istə-dikləri müəyyən bir şeyi dərhal valideynləri-nə verirdilər. Böyüklər onları ya əllərindəki kisəyə qoyur, ya da yaxınlıqdakı zibil qutu-suna atırdılar. Bu məqamda da Naxçıvanın təmizlik işlərinə baxanlara, yəni süpürgəçlə-rə ölkənin digər şəhərlərindəki həmkarları-nın necə həsəd aparacağına heç şübhəm qalmadı

Mən Naxçıvan şəhərində demək olar ki, əksər inzibati binaların önündən keçdim. Hamısı müasir, hamısı səliqəli və hamısı da bir-birini tamamlayan bir formada, özü də hasarsız. Bu binalar bir kompleks yaradır. Bu kompleks də təbii ki, adamın gözünü yor-mur. Əksinə, onun həm yadda qalmasına, həm də xarici görkəmiylə bərəsində eşit-di-yim sözlərin üst-üstə düşməsinə imkan ve-rir .

Gəzə-gəzə bir-iki marketə də baş çək-dim. Aldığım siqaret və bir də bir-iki ədəd badamlı oldu. Hiss etdim ki, marketlərdə kə-nardan gələn müştəriləri dərhal tanıyırlar. Bu mənə bir maraq yaratdı. Satıcı oğlan-dan erkəyə şəkildə soruşdum:

- Deyəsən qonaqları dərhal tanıyırsınız. Gülümsəyərək dedi:

- Əlbəttə, birinci onların ləhcəsindən hiss olunur, ikincisi də davranışlarından. Ümu-miyyətlə, ən çox İrandan qonaqlar gəlir. Başqa millətlərin nümayəndələri daha çox ingilis dilində, bir də bir-iki rus sözləri işlə-tməklə nə istədiklərini bildirirlər

Mən marketdə gördüyüm İran vətəndaş-larının əksəriyyəti qadınlardır. Sanki azadlı-ğa çıxmış bir şəkildə hay-küylə alış-veriş edirdilər. Nə isə

Artıq saat 22-yə yaxınlaşıır. Otele qağıdı-ram. 13-cü mərtəbəyə qalxıb axşam yeməyi götürürəm. Bu "açıq büfe" restoranda xeyli adam var. Mən burda bir cavan oğlanla tanış olmuşam. Adı Elvindi. Dediyyə görə, Naxçı-vanın ən ucqar kəndlərindən olan Tividəndi. Burada çalışır. Çox mədəni, yaşına görə diqqətçil, zirək, həm də ünsiyyətçil oğlandı. Elə, ilk görüşdən dostlaşmışıq. Mən restora-na daxil olan kimi dərhal yaxınlaşıb özü xid-mət göstərməyə cəhd edir və mən də bu für-sətdən istifadə edib ona suallar verirəm. Naxçıvan bərəsində soruşuram, işindən-gü-cündən bəhbər tutmağa çalışıram. O da məm-

nuniyyətlə cavab verir və bildirir ki, ən yük-sək nöqtədə yerləşən kəndlərinin yolları da, abadlığı da çox yüksək səviyyədədi. Onun dediyyə görə, Ali Məclisin sədri dəfələrlə bu kənddə olub. Orada xidmət keçən əsgərləri-mizlə görüşüb. Suallarımın cavabında Elvin söylədi ki, burada işləyib ailəsinə kömək edir. İnşallah, özü də ali təhsil almaq niyyə-tindədi. Mən ona uğurlar diləyirəm

Otağa qağıdıram. Gec də olsa indi Naxçı-vandakı dostlara telefon açmaq olar. Öncə İbrahim müəllimlə danışırım sonra Asim müəllimlə sonra Hüseyin müəllimlə. Sabah Bakıya qağıdacağımı söyləyirəm. Onlar da öz növbələrində təyyarənin vaxtını soruşur-lar. Tezdən heç olmasa görüşməyi, yola

düşməmişdən öncə bir stəkan çay içməyi təklif edirlər. Belə də razılışıırıq. Sonra şair dostum Əbülfəz Ülviyə zəng vururam. Sə-sində bir kədər duyuram. Öyrənirəm ki, bir nisgil yaşayırdı. Ona təsəlli verirəm. Əbülf-əz müəllim israr edir ki, bir gün də qalım Naxçıvanda. Çünki o, Bakıdadı. Mərəsimi yola verib ayın 13-də qağıdacaq Naxçıvana. Təşəkkürümü bildirirəm və artıq geriyyə bilet aldığıımı söyləyib "inşallah görüşərik" deyir-əm.

Şəhərə qədər düşünürəm. Naxçıvan-da tarix və ədəbiyyat muzeylərini, Cəlil Məmmədquluzadənin, Bəhrüz Kəngərlinin ev muzeylərini, Arpaçayı, Gəmiqayanı, da-ha haraları görə bilmədim. Amma ümid-siz deyiləm. Düşünürəm ki, nə vaxtsa dəyərlı dostlardan kimsə ya dəvət edər, ya dəstək verər gedib Naxçıvanın payızını da, qışını da, yazını da görərəm. Görmədiyim, amma arzusunda olduğum Məmməd Arazın ev mu-zeyini ziyarət edərdəm. Ümumiyyətlə, bu torpağı gəzib onun suyunun, havasının, bər-bəkətinin bütün ləzzətini varlığıma hopdu-raram. Çünki mən torpaq acıyam, torpaq həsrətliyəm. Naxçıvanda olanda o həsrəti bir az ovda bildim. Elə buna görə də burda gördüklərimin hamısını bacardığım kimi ka-ğıza da köçürmək istədim. Bilmədim alındı yoxsa yox, amma mən daxilən bu anın özün-də də özümü o torpağa doğma sayıram, ru-humu orda görürəm. Və üzümü ordakı dost-lara tutub deyirəm:

**Mən xəyal qurmuşdum gəlməzdən öncə
Gəldim xəyaldan da gerçəyi gördüm
Bu qədim torpağa enib düşüncə -
Göydən seyr etdiyim göyçəyi gördüm!**

**Dörd yandan üzümə güldü yaşıllıq
Özümü his etdim Cənnət bağında!
Xəyalla gerçəklik düşdü qarışıq -
Hava limanında - bu səhər çağında!**

**Küçələr ürək tək geniş, işiqli
Abadlıq boyuna biçilmiş şəhər
Mənə elə gəldi bütün dünyaya -
Burdan baxır günəş - açılır səhər!**

**Fikrimdə keçmiş, gəzdim bu günün
Tarixə baş çəkdim mən Naxçıvanda!
Gəlibdi dilimə qoy deyim düzün -
İş bilən başdadı Nəqşicahanda!**

Bəli, bu gün Naxçıvanla bağlı hələlik so-nuncu yazını yazdım. Amma bu mənə inancımə görə sonuncu deyil. Yəqin ki, nə vaxtsa görüşəcəyik!